

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Qvi Filii Sint Legitimi. Titvlvs XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

ad secunda vota transire: sed ipse prescripta prohibitione contempta, filiam G. in facie ecclesie sibi solemniter copulavit uxorem: [2 & 7.] Cum Archiepiscopus vellet de matrimonio primo cognoscere, dicta M. appellationis vocem emisit: cujus appellationi Archiepiscopus defrens, eidem sub excommunicationis interminatione districius interdixit, ne cui nuberet, donec causa ipsa finem debitum sortiretur: ipsa tamen de remedio appellationis confusa, cuidam alii Gu. nomine nupsit: [3 & 7.] Mandamus, quatenus si nihil confiterit, quod impediatur, prater consensum de futuro, qui inter prefatos a. R. & M. adferitur precessisse, secunda matrimonia inviolabiliter observanda sublato appel. obstaculo iudicetis. Licet enim contra interdictum ecclesie ad secunda vota transire non debuierit, non est tamen conveniens, ut ob id solum sacramentum conjugii dissolvatur: alia b tamen poenitentia eis debet imponi, quia contra prohibitionem ecclesie hoc fecerunt.

[1 Post modicum tempus quibusdam ipsius mulieris consanguineis procurantibus, memoratus R. cum ea presente verbis presentis temporis contraxit. sicut dicitur matrimonium. Fide bincimale corporaliter praestita, quod vir mulierem sicut uxorem legitimam de castro exhiberet, & ipsa reverenter ei sine contradictione, sicut viro legitimo obediret, nihilque desuit, nisi solemnitas in facie ecclesie celebranda, quae propter tempus quadragesima tunc non potuit effectus mancipari.]

[2 Postmodum vero duabus mulieribus & viro coram Archiepiscopo constituta, praedictus R. publice confessus est, secum M. sicut superius dictum est, matrimonium contraxisse, & aliam f. Mandam prava quorundam suggestione seductum postmodum accepisse. Maria vero constanter asseruit, quod pater eius non moveras de voluntate eius querelam, dicens quod inter ipsam & praefatum R. excepta sola fide de contrahendo matrimonio nulla obligatio intercesserat: quam quia ipse non servaverat, servare minime tenebatur: & ideo eam quam secundo accepit, relinquebat. Cetera autem alia presat. R. tanquam proprium virum sibi restitui postularet.]

[3 Et super hoc citata coram Archiepiscopo nobis propter appellationem quam objecerat, apparere. Cum igitur absentibus partibus non videretur nobis negotium finiendum, ipsam experientia vestra de qua multum confidimus committentes.]

CAP. III.

Si hi, qui dicebantur consanguinei, contraxerunt contra preceptum iudicis, debent separari, donec de causa cognoscatur.

Idem Paduan. Episcopus.

Demuliere c. & infra. Illos autem, qui pro consanguinitate prohibentur conjungi, & post contra interdictum ecclesie se receperint, excommunicationi debet subijcere, donec tandem separentur, quousque legitime cognoscatur, utrum eorum matrimonium possit & debeat iure stare.

QVI FILII SINT LEGITIMI.

TITVLVS XVII.

CAP. I.

Natur alio ex saluto gentis & soluta, legitimitate per subsequens parentum conjugium, etiam quoad hereditatem.

Alexander III.

Conquestus d est nobis H. quod cum quandam mulierem in uxorem acceperit, R. patruus mulieris ipsam exheredare conatur, eo quod

a Trasatum. b aliqua in recentioribus nam in omni veteribus alia legitur. c C. i. tit. de spons. s. illor. in i. comp. & post concil. Lat. sub Alex. III. p. 6. c. 19. d C. i. eod. tit. in i. comp. & post conc. Lat. sub Alex. III. p. 33. c. 3.

ante desponsationem matris suae nata fuerit, licet postea pater mulieris praefata matrem ipsius acceperit in uxorem. Ideoque mandamus, quatenus si est ita, eam legitimam iudicetis, praedicto R. inhibentes, ne dicta mulieri hac occasione super hereditate paterna molestiam inferat, vel gravamen. Si autem contra hoc venire praesumpserit, cum a severitate ecclesiastica procedatis.

CAP. II.

Separato matrimonio in facie ecclesie contracto, filii geniti vel concepti ante sententiam sunt legitimi.

Idem.

Cum b inter I. virum, & T. mulierem divortii sententia canonice sit prolata, filii eorum non debent exinde sustinere iacturam, cum parentes eorum publice sine contradictione ecclesie inter se contraxisse noscantur. Ideoque sancimus, ut filii eorum, quos ante divortium habuerunt, & qui c concepti fuerant ante latam sententiam, non minus habeantur legitimi, & quod in bona paterna haereditario iure succedant, & de parentum facultatibus nutrantur.

CAP. III.

Statutur verbo viri & mulieris, qui negant aliquem filium, nisi iudicium & testibus probetur contrarium.

Idem Rothomagen. Archiepiscopus.

Transmissa d nobis tux literis continebatur, quod cum N. usque ad juventutem quandam puerum nutritivisset, uxore sua M. tunc non desponsata sibi colubitante, postmodum ipsam legitime desponsavit, & filios sustulit ex eadem: quibus paternam haereditatem petentibus, praedictus juvenis e contradiciti, gerens se filium & haeridem, quamvis a vicinia, quae ipsum filium eorum esse credebatur, spuris dicebatur: praedicti vero N. & uxor ejus praefatum juvenem spurium suum, aut legitimum filium esse negabant, sed dicebant, quod cum pietatis intuitu nutritivissent. Cum autem questio coram te mota esset, & praedictus juvenis pro eo, quod iuri stare nolebat, vinculo sit excommunicationis adstrictus: Consul. t. r. respond. quod in tali casu standum est verbo viri & mulieris: nisi certis iudicibus & testibus confiteatur, esse f filium juvenem memoratum.

CAP. IV.

Illegitima proles est, quae viro vivente uxor ex adultero concepit, sive cum adultero, sive cum viro mortuo.

Idem Exonien. g & Vincianen. Episcopus, & Abba. Herforden.

Causam b qua: [1 & 7.] Si confiteris, quod Agatha de Anelina muliere tempore Alani viri filii ipsa cum eo tanquam cum viro suo morante, vel Repare dicit Agatha ipsam A. adhuc habente virum publice renente nata fuit, eam non fuisse legitimam ejusdem R. filiam iudicetis: quia non potuit esse uxor, quae viri sui totum maculans, alii dum ille viveret, copulari praesumpserit.

[1 Inter nobiles viros E. & S. de Arden. quandam filiam Agatha de nativitate ipsius vertitur vobis f. sp. & ven. f. n. London. ep. sub certa forma commissimus terminandum: Verum quatenus idem E. de Arden. presat. London. Episcopus amicus habebat pro eo quod dominus est praedicti R. amovendum. & si filii Abbat. loci illius diximus subrogandum, per Apost. itaq. scripta vobis mandamus, quatenus.]

a In alio, contra eum: sed in omnibus antiquis, ut est impressum. b C. 2. eod. tit. in i. comp. & post conc. Lat. sub Alex. III. p. 33. c. 5. c conceptus. d C. 2. eod. tit. in i. comp. & post conc. Lat. p. 8. c. 11. e contradixit. f in aliquot exemplaribus filium esse ibidem, sed in antiquis, ut est expressum. g Exon. & Vincianen. sed rectius ut est impressum. h C. 2. eod. tit. in i. comp. & post conc. Lat. sub Alex. III. p. 33. c. 3. de off. deleg.

CAP.

CAP. V.

Quæstio natiuitatis opposita petenti hæreditatem coram iudice seculari, est ad ecclesiasticum iudicem transferenda. h. d. & est re-
sponsum multum notabile & allegabile.

Idem Exonien. Episcopo, & Abbati
Herford.

Ator a presentium R. [1 & 7.] Cum autem idem
R. H. coram seculari iudice super hæreditate avi eius-
dem R. patris dicti H. traxisset in causam: ille sibi præ-
sumptis obijcere, quod pater ejus non fuit de legitimo
matrimonio natus, & ideo de hæreditate avi sui nihil
possit in successorio vindicare: tandem cum super qua-
estione natiuitatis coram Norwicen. Episcopo tractatum
fuisse, ad nostram exitit audientiam appellatum; [2 &
3.] Ideoque mandamus, quatenus causam super quaestio-
ne natiuitatis patris ejusdem R. intra duos menses subla-
to appellationis obstaculo terminetis. Si vero intra
duos menses præfatus H. non poterit probare legitime
quod obijcit, ex tunc seculari domino, sub cujus iudicio
de hæreditate causa vertitur, intimeris: ut pro quaestio-
ne natiuitatis non dimittat, quin causam super hæredita-
te audiatur & decidatur.

[1 Non sine multo discrimine sui corporis ad nostram accedens
presentiam, suo nobis conuisione proposuit: quod cum avus suus
uxori quæ habuerit, de quarum una ejus pater processit, de altera
alij. partem suam sustulisset: idem Ha. XL. acres terra quæ
ipsorum & patrem ejusdem R. contingunt, per violentiam detinet, nec
eandem R. qui succedere in bonis paternis debet, vult exhibere, debi-
tam partem.]

[2 Sed in veniente, altera pars vel per se vel per alium suam
nobis exhibere presentiam contempsit. Nolentes itaq. causam ipsam
diutius protrahi, eam experientia vestra committentes.]

CAP. VI.

Naturales legitimum per sequens parentum conjugium, spiritus
vero non h. d. inherendo verbis literæ. Et est caput famulosum, &
quædam allegatur in utroq. foro.]

Idem Exon. Episcopo.

Tanta est h. vis matrimonii, ut qui antea sunt geniti,
post contractum matrimonium legitimi habeantur.
Si autem vir vivente uxore sua aliam cognoverit, & ex ea
prolem susceperit, licet post mortem uxoris eandem
duxerit, nihilominus spiritus erit filius: et ab hæredita-
te repellendus, præsertim si in mortem uxoris prioris al-
teretur eorum, aliquid fuerit machinatus.

CAP. VII.

De causa civili inter laicos non cognoscit ecclesia: cognoscit ta-
men an quis sit de legitimo matrimonio natus.

Idem London. & Vigorien. Episcopis.

Causam a qua inter R. & F. super eo, quod mater
dicti R. dicitur non fuisse de legitimo matrimonio
nata, agitari dignoscitur, vobis commissum terminan-
dam. Verum quia literis nostris inserti fecimus, ut sepe
facto R. possessionem omnium, quorum possessor extitit,
quando avus suus proficiscendi Hierosolimam iter
amplit, ante principalis causæ ingressum faceretis re-
stitui, si eadem possessione fuisset per violentiam spoliatus:
nos attendentes, quod ad Regem pertinet, non ad ecclesiam de talibus possessionibus judicare, ne videamur
juri Regis Anglorum detrahere, qui ipsarum
iudicium ad se asserit pertinere. Fraternitati vestræ

a Ca. 5. eod. tit. in 1. comp. Et quatenus ex hoc colligitur, quod
quæstio spirituali vomituranda est ad iudicem ecclesiasticum, si inter-
dat coram iudice seculari. vide Bart. & Alex. in l. Titia ff. solut. ma-
trim. b Ca. 6. eod. tit. in 1. comp. c vide l. bonorum. per Bar.
ff. rem. rat. hab. & l. pen. & axor. ff. solut. matrim. d C. 7. eod. tit.
in 1. comp. & post conc. Lat. p. 33. c. 4.

mandamus, quatenus Regi possessionum iudicium re-
linquentes, de causa principali, videlicet, utrum mater
prædicti R. de legitimo sit matrimonio nata, plenius cog-
noscat, & causam huiusmodi terminetis, licet incon-
gruum videatur, ut matrimonium genitricis præfati R.
impetatur, quod ea vivente non fuit (ut dicitur) impeti-
tum.

CAP. VIII.

Se mulier per iudicium ecclesie separata a primo, vivente illo
contrahit cum secundo, legitima erit proles, quam ex illo susce-
pit.

Idem Episcopo & Archiepiscopo Vincentino.

Perlatum a est ad audientiam nostram, quod quæ-
dam H. ad partes Constantinop. transfisset, & ibi moram
per decennium & amplius faciens, ad J. uxorem suam
non rediens, ipsa apud bonæ me. Vincentinum Epi-
scopum adversus eum querelam deposuit, & quod cum
non posset diutius expectare, nihilominus allegavit. Epi-
scopus vero sicut vir providus & discretus parentibus vi-
ri mandavit, ut pro eo mitterent, & ipsum ad propria re-
vocarent. Cumque elapso longi temporis spacio, & vie
non remearet ad propria, Episcopus in conspectu eccle-
siae auditis rationibus mulieris, inter eos sententiam di-
vortii promulgavit, & mulieri, ut alium duceret, faculta-
tem indulxit. Ideoque mandamus, quatenus si constite-
rit, quod Episcopus inter eos sententiam divortii tulerit,
filios, quos sustulit de alio, ad cuius copulam auctoritate
prædicti Episcopi migravit, legitimos iudicetis, eos hæc
occasione ab hæreditate non patientes excludi.

CAP. IX.

Fili nati ex matrimonio clandestino per ecclesiam approbato,
sunt legitimi. h. d. inherendo literæ.

Idem Beluacen. Episcopo.

Quod a nobis: & infra. Si qui autem de clandesti-
no matrimonio postmodum ab ecclesia comproba-
to generati fuerint, eos legitimos iudices filios & hære-
des.

CAP. X.

Nati ex matrimonio contracto contra publicam honestatem iusti-
tiam illegitimi sunt, & ab hæreditate parentum excludendæ: & re-
nemens hunc casum, quia sape per ignorantiam accedunt.

Coelestinus III. Eboracen. Archiepiscopo.

Refereat a nobis: & infra. Frat. t. respon. quod pu-
blica honestatis iustitia prohibente matrimonium
inter eos contrahi non potuit, & contractum debuit se-
parari: ac per hoc cum filii, nec per ecclesie permissio-
nem nec per paternam ignorantiam excusentur, ad successio-
nem bonorum paternorum non videntur aliquatenus
admittendi.

CAP. XI.

Ad docendum prolem illegitimam, non sufficit probare impedim-
entum matrimonii, si fuit in facie ecclesie contractum.

Idem.

Pervenit f. sanè ad nos ex insinuatione L. viduz,
quod cum inter G. patrem suum, & A. matrem illi-
us matrimonium fuisset legitime celebratum, & quan-
diu vixerunt, quietè permanserunt: post illorum
decessum quidam asserentes eam de non legitimo ma-
trimonio fuisse susceptam, à paterna hæreditate tan-
quam illegitimam, amovere conantur: Mandamus

a C. 8. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 50. c. 23. b re-
diret. c Adde quod dicitur esse longum temporis spatium, infra
de usucap. s. 1. & l. fin. C. de pres. long. temp. d Ca. 3. tit. de clan-
dest. despons. in 1. comp. & post conc. Lat. p. 50. c. 27. vide citata in c.
cum inhibito supra de clandest. despons. e C. 1. eod. tit. in 2. comp.
f C. 2. eod. tit. in 2. comp. g permanserunt.

itaque, quatenus si est ita, dictam viduam legitimam nuntiis.

CAP. XII.

Statu dicto testium, qui probant aliquem legitimum, licet fama vicina & tractatus parentum habeat contrarium.
Innocentius III.

Pertuas a literas intimasti, quod R. ex muliere, quam secundum opinionem majoris partis viciniae in concubinam habebat, prole suscepta, quandam post & aliam ea defuncta duxit in uxorem: & ea, de qua prolem susceperat, virum sibi alium copulavit: processu vero temporis idem R. in praesentia multorum firmavit proprio juramento, quod eam quam habere visus fuerat concubinam, prius adfiderat in uxorem, quam ex ea filium genuisset: & postea cum b ageret in extremis, eum quem ex ea susceperat, in testamento heredem instituens, legitimum filium appellavit e. Cum autem tu inquisitioni fuisset commissum, an filius sic susceptus, legitimus esset haeres ipsius R. & ad ejus patrimonium admittendus, tu praeter id, quod ex quadam decretali bonae memo. Alex. Papae praedecess. no. standum esse super hoc verbo viri & mulieris credebas: receptis testibus à filio ejusdem R. matrem suam in capella sancti Sergii adfuisse, eum ipsius R. heredem esse legitimum judicasti. Nos autem attendentes, quod plus est, quod in veritate agitur, quam quod simulatè concipitur: licet dictus R. cum ea dimissa, quam ut concubinam habuerat, ad alia vota transiverit d, videatur ipso facto matrimonium, quod inter eos celebratum fuerat, denegasse: quia tamen desponsatio per testes legitimos comprobata, eos matrimonialiter fuisse conjunctos ostendit: siue desponsatio ipsa fuerit de praesenti, aut per consensum legitimum per verba de praesenti expressum, copula matrimonii inter eos fuerit celebrata: siue per verba de futuro, carnali copula subsecuta: non tam decretali dicti praedec. no. quae in casu dissimili loquitur, quam inductis probationibus innitentes, te processisse legitime respondemus, sententiam tuam auctoritate Apostolica confirmantes.

CAP. XIII.

In terra ecclesiae Papa potest liberè illegitimos legitimare, in terra vero alieni non nisi ex causis multum arduis, vel nisi in spiritualibus: tunc tamen indirectè & per quandam consequentiam intelligitur legitimare etiam quoad temporalia: hoc tamen ultimum non est sine scrupulo, h. d. secundum intellectum, qui placet Pam. & est c. difficile, & multum famosum.

Idem nobili viro Gu. montis Pessulani.

Per e venerabilem fratrem nostrum Arelaten. Archiepiscopum tua nobis humilitas supplicavit, ut filios tuos legitimationis dignaremur titulo decorare, quatenus eis, quo minus tibi succederent, natalium obiectio non noceret. Quod autem super hoc Apostolica sedes plenam habeat potestatem, ex illo videtur, quod diversis causis inspectis, cum quibusdam minus legitime genitis, non naturalibus f tantum, sed adulterinis etiam dispensavit, sic ad actus spirituales illos legitimum, ut possint in Episcopos promoveri: ex quo verisimilius creditur, & probabilius reputatur, ut eos ad actus legitimare valeat seculares, praesertim si praeter Romanos Pontifices inter homines superiorem alium non

a C. 1. eod. tit. in 3. compil. b dum. c vide Paimorm. cap. fin. de mut. petii. & las. in l. neg. professio. C. de testamentis. d transivit. e C. 2. eod. tit. in 3. compil. vide Covarr. ep. 4. Decr. p. 2. c. 8. 6. 3. f Quae dicuntur filii naturales, adulterini, spurii & alii illegitimè nati quovis nomine appellantur, vide Card. Paleorum l. de not. & spur. filii.

cognoscant, qui legitimandi habeat potestatem: quia cum major in spiritualibus tam providentia, quam auctoritas & idoneitas requiratur: quod in majori conceditur, licitum esse videtur & a in minori. Per simile quoque id videtur posse probari, cum eo ipso, quod aliquis ad apicem episcopalis dignitatis attollitur, eximitur à patria potestate. Praeterea enim si simplex Episcopus scienter servum alterius in Presbyterum ordinaret, licet ordinator satisfacere domino teneretur, ordinatus tamen jugum evaderet servitutis. Videtur b siquidem monstruosum, ut qui legitimus ad spirituales fieret actiones, circa seculares actus illegitimos teneretur: unde quum in spiritualibus dispensetur e, consequenter intelligitur in temporalibus dispensandum. Id autem in patrimonio beati Petri liberè potest Apostol. sed. efficere, in quo & summi Pontificis auctoritatem exercet, & summi principis exequitur potestatem. Videbatur autem ex eo trahere majorem audaciam postulandi, quod cum Rex Francorum I. Regiam dimiserit, & ex alia postmodum superducta puerum suscepit & puellam, & tu similiter, exclusa legitima, superduxeris aliam, ex qua filios suscepisti: sicut cum illis regis ejusdem: sic cum tuis credebatur de benignitate Apostol. sed. dispensandum. Verum si veritas diligenter inspicitur, non res similis, sed valde dissimilis movetur: nam Rex ipse à Regina per Remen. Archiepiscopum Apostolicae sedis legatum fuit per sententiam separatus, tu vero uxorem tuam à te temeritate propria separasti. Ipse quoque priusquam ad eum prohibito d. non contrahendo cum altera pervenisset, aliam suscepit, ex qua prolem geminam nascitur suscepisse: sed tu in contemptum ecclesiae, aliam superinducere attemptasti. Praeterea Rex ipse contra matrimonium impedimentum affinitatis objecit, & coram praefato Archiepiscopo testes induxit: cujus sententia, quia casta fuit, solummodo propter judicium ordinem non servatum, nos post restitutionem Reginae alios cognitores duximus deputandos: tu vero uxorem tuam nihil quod divortium induceret objecisti: cum est fides toti sit unum de tribus bonis conjugii, non tamen ipse violatè conjugale vinculum violasset. De filiis ergo ejusdem Regis, utrum legitimi vel illegitimi fuerint, quomodo pendet quaestio ad finitatis objecta, potest non immerito dubitari. Nam si ad finitatis fuerit comprobata, praedictam Regiam non esse Regis conjugem apparebit: & sequens alia videbitur sibi legitime copulata, & filios legitimos peperisse. Insuper cum Rex superiorem in temporalibus minime recognoscat, sine juris aliorum sione in eo se jurisdictioni nostrae subijcere potuit: quae videretur aliquibus, quod per seipsum (non tanquam Pater cum filiis, sed tanquam Princeps cum subditis) potuit dispensare: tu autem nosceris aliis subijcere: [1 & 7.] Rationibus igitur his inductis, Regi gratum fecimus requisiti, causam tam ex veteri, quam ex novo testamento tradentes, quod non solum in ecclesiae patrimonio (super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem) verum etiam in aliis regionibus, certis temporibus inspectis, temporalem jurisdictionem casualiter exercemus, non quod alieno juri praedjudicare velimus, sed quia sicut in Deuteronomio e continetur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepraem & lepraem, & iudicium inter portas videris variari, veniens ad sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem

a al. etiam in minori. b Videtur. c dispensatur. d subiecti. e Deuter. 17. Haec Deus. auctoritas praedictae usq. ad illa verba: Sanè cum Deo in ea imprimenda fuerit sumus antiqua & magis emendata Greg. exemplaria: quantum ad verba tantisper differret à vulgata editione, sed eadem est sententia.

in : qua
quam au-
jori con-
Per simi-
fo, quod
ur, estim-
plex Epi-
um ordi-
retur, or-
dierunt
pirituales
us rema-
s, con-
miam.
est Apol-
ritatem.
em. Vi-
ciam po-
um dimi-
um fuce-
a, super-
cum huius
guitate.
diligere
illis avo-
piscopum
figura
ori imp-
rio de.
superde-
sed tu
atem
impedi-
Archie-
ra fuit
servas
du-
divor-
num de
conju-
Regis
a pendet
tio dabi
dicitur
perpo-
e filio
torem
mens
in quo
utrum
dicitur
gatum
ex novo
felicis pa-
gerimus
ris rati-
alter et
hellimus
Si dis-
pexeris
am, le-
tis varia-
judicem

qui fuerit illo tempore: qui iudicabunt tibi iudicii ve-
ritatem: & facies quæcunque dixerint, qui præfunt loco,
quem elegerit Dominus: sequerisque eorum sententiam:
qui autem super bierit nolens obedire sacerdotis im-
perio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo: de-
creto iudicis morietur. Sanè cum Deuteronomium, lex
secunda interpretetur, et vii vocabuli comprobatur, ut
quod ibi decernitur, in Novo Testamento debeat obser-
vari: locus enim quem elegit Dominus, Apostolica se-
des esse cognoscitur: cum enim Petrus urbem fugiens ex-
iisset, volens eum Dominus ad locum, quem elegerat
revocare, interrogatus ab eo, Domine, quò vadis? respon-
dit, venio Romam iterum crucifigi: quod intelligens pro-
feditum, ad locum ipsum protinus est reversus. Sunt
autem sacerdotes Levitici generis fratres nostri, qui nobis
iure Levitico in executione sacerdotalis officii coadju-
tores existunt. Is verò super eos sacerdos sive iudex ex-
istit, cui Dominus, inquit, in Petro a: Quodcumque li-
gaveris super terram, erit ligatum & in caelis. Eius vica-
rius, qui est sacerdos in æternum secundum * ordinem
Melchisedech, constitutus à Deo iudex vivorum & mor-
tuorum. Tria quippe distinguit iudicia. Primum inter
sanguinem, & sanguinem, per quod criminale intelligen-
tur & civile. Ultimum inter lepram & lepram, per quod
ecclesiasticum & criminale notatur. Medium inter cau-
sam & causam, quod ad utrunque refertur, tam ecclesia-
sticum, quam civile: in quibus cum aliquid fuerit diffi-
cile vel ambiguum, ad iudicium est sedis Apostolicæ re-
currendum, cuius sententiam, qui superbiens contem-
pserit, obsequare, mori precipitur, id est, per excommu-
nicationis sententiam præcipitur, ut in communione fi-
delium separari. Paulus etiam ut plenitudinem pote-
statis exponeret, ad Corinth. b scribens ait: Nescitis
quoniam Angelos iudicabitis, quanto magis secularia?
Licet igitur cum filiis c sepe dicitur Regis (de quibus, an
fuerint legitimi ab initio dubitatur) duxerimus dispen-
sationem: quia tamen tam lex Mosaica, quam canonica
sobolem susceptam ex adulterio detestatur d, testante
Domino, quòd maneres e & spiritus usque ad decimam
generationem in ecclesia non intrabunt: canone verò
veritate tales ad sacros ordines promovendi: secularibus
quoque legibus non solum repellentibus eos à successione
paterna, sed negantibus ipsis etiam alimenta: petitioni
tamen non duximus adnuendum.

[1 Unde sine ipsorum forsam injuria, nisi præstarent nobis assen-
sus, in hoc subdere te non posset, nec ejus auctoritatis excelsis, ut di-
stis sanctis super huius liberam habeas facultatem.]

CAP. XIV.

Si conjugatus vir venite prima in facie ecclesie contrahit cum se-
cunda hoc ignorante, legitima erit eorum proles.

Idem H. & R. canonici Beneventani.

Ex tenore s litterarum vestrarum nobis innouit, quòd
cum G. vidua hæreditatem quondam R. mariti sui sibi
& pupillo filio suo restitui postularet, pars adversa peti-
tionem ejus nitebatur excludere, pro eo quòd R. mari-
tum ipsius vidua de adulterio genitum adserbat: [1
& 7.] Intelligentes, quòd pater prædicti R. matrem ipsi-
us in faciem ecclesie ignaram, quòd ipse aliam sibi ma-
trimonialiter copulasset, duxerit in uxorem, & dum ipsa
conjunx ipsius legitima putaretur, dictum R. suscepit ex
eadem: in favorem prohis potius declinamus, memo-
ram R. legitimum reputantes.

[1 Proponens quòd dicti R. pater uxore legitima quan-
dam aliam Maritam nomine superduxit, ex qua præfatum R.

a Matth. 16. * Psal. 109. Ad. 20. b 1. Corin. 6. c præfati,
d Deut. 23. e Manzeri qui decautor, tradit Covarruvias lib. 4.
decr. par. 2. ca. 18. §. 1. f Ca. 3. cod. tit. 113. compil. v. Bal. in
l. qui contra. Cod. de incest. nuptiis.

maritum ipsius vidua generavit. Contra verò pari vidua respon-
debat, quòd cum Maritia præfata nesciens, quòd dicti R. pater ali-
am haberet uxorem, cum eo in facie ecclesie contraxisset, ejus filius,
quem suscepit ab eo, legitimus debebat habere: cum non debeant
illegitimi reputari, qui de adulterio consecuta non nascuntur. Cumq[ue]
super hoc dicitur fuisse in vestra præfata litigatum, & nonnullor[um]
prudentium sententia, quarum consilium requisisti, in hoc irri-
cem discordaret, se. duxisti Ap. consulendam. Nos igitur.]

CAP. XV.

Troles infidelium, qui postea convertuntur, legitima est etiam si
parentes sint in gradu prohibito lege canonica.

Idem Episcopo Tibur. a

Gaudemus b: & infra. Ceterum prolem de infi-
delium conjunctionibus natam, qui secundo, tertio,
vel ulteriore gradu, secundum opinionem illorum e
matrimoniali contraxerunt affectu, post illum recep-
tam (utilitate publica suadente) legitimam volumus
reputari.

QUI MATRIMONIUM d ACCVSARE
possunt, vel contra illud te-
stari.

TITVLVS XVIII.

CAP. I.

Cum agitur de fadere matrimonii, reo absente contumaciter pos-
sunt super impedimento matrimonii recipi testes, dummodo sint le-
gitimi: & ad dicta eorum fertur sententia.

Alexander III. Parisiensis e Episcopo.

R elatum f est, quòd cum pater cujusdam puel-
læ eam cuidam civi Parisiensi g nuptui tradidisset,
maritus post aliquot annos quibus cum uxore
permanfit, propter homicidium, quod commisit, de
civitate timore mortis exivit: nunc autem dicitur posse
probari, quòd pater puellæ eum de sacro fonte h le-
vavit: sed literis tuis quæsitus nondum potuit inve-
niri, licet quinquennium sit transactum: & infra. Ce-
terum consultationi tuæ taliter respond. [quòd si juvenis
& puella aliquot annis sine questione fuerint simul, qui præscriptum
matrimonium nunc accusant, non videntur suspitione carere.]
quòd si manifestum est, quòd asseritur, aut legitimi ac-
cusatores & testes appareant: postquam juvenis fuerit
cum omni diligentia requisitus, etiam si nequiverit in-
veniri, testes recipere poteris, & sine canonico iudicio
terminare.

CAP. II.

Accusato & testimonium in causa matrimoniali personaliter &
non per litteras fieri debent.

Clemens III.

Nobis e est quæsitum, utrum aliqui super accusa-
tione matrimonii nihil voce propria k depromen-
tes, debeant per solam chartule conscriptionem admit-
ti. Ad hoc respondemus, quòd in talibus, nisi quantum
ad præsumptionem, nullius momenti est conscriptio,
quoad sententiam proferendam, nisi alia legitima admi-
nicula suffragentur.

CAP. III.

In causa matrimoniali super consanguinitate & contractu testifi-
cari possunt consanguinei & parentes.

a Tyb. al. Tubu. al. Tyberius. b Cap. 4. eod. tit. in 2. compil.
c eorum. d alii. tra: de his qui matrimonium, &c. al. desunt
illa verba, vel contra illud testificari. e Parmens. al. Patrimens.
f Ca. 1. eod. tit. in 1. compil. g Parmensi. h vid. Consuet. Tri-
dentin. Sess. 24. de reformat. matr. c. 2. i C. 2. eod. tit. in 1. comp.
k deponentes.